

Maiju Vesaja

MILTÄ IHMINEN NÄYTTÄÄ, KUN SIITÄ TULEE NÄKYMÄTÖN?

Kuvataiteen koulutusohjelma, AMK

2016

MILTÄ IHMINEN NÄYTTÄÄ, KUN SIITÄ TULEE NÄKYMÄTÖN?

Vesaaja, Maiju

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Kesäkuu 2016

Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria, Velhonoja, Matti

Sivumäärä: 23

Liitteitä: 0

Asiasanat: ahdistus, pelko, kirjoittaminen

Tämä opinnäytetyö käsittelee vaikeuksia ja pelkoja, jotka kontrolloivat vaikeasta sosiaalisten tilanteiden pelosta kärsivän henkilön elämää. Kerrotaan, kuinka sosiaalinen ahdistus syntyi ja kuinka kontrolloimaton pelko ei lopulta jättänyt muuta tietä kuin pakenemisen yksinäisyyteen. Tässä käsitellään myös lopputyöprosessin eri vaiheet ahdistuksen näkökulmasta ja mitä valmistunut teos lopulta merkitsi.

WHAT A PERSON LOOKS LIKE WHEN IT BECOMES INVISIBLE?

Vesaaja, Maiju

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

BFA, studies, School of Fine Art, Kankaanpää

June 2016

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria, Velhonoja, Matti

Number of pages: 23

Appendices: 0

Keywords: anxiety, fear, writing

The purpose of this thesis was to talk about the difficulties and fears that control the life of a person, who has severe social anxiety disorder. This thesis talks about how this person came to be socially awkward and how the uncontrollable fear finally took over and left her with nowhere to go but into loneliness. It also talks about the degree work process, the different phases of it, the different difficulties and anxieties that took place in the person's mind and what the finished artwork finally meant.

SISÄLLYS

1 EN OLLUT MINÄ.....	5
1.1 Hämmennys	5
1.2 Ystävä	6
1.3 Luonnoslehtiö	7
2 VITKUTTELU	9
2.1 Silmät kiinni.....	9
2.2 Teksti.....	10
2.3 Vuoristorata	11
2.3.1 Vuoristoradan ideahedelmät.....	12
3 TYÖPÄIVÄKIRJA	13
4 MINÄ.....	22
LÄHTEET.....	23

1 EN OLLUT MINÄ

1.1 Hämmennys

Kun tulin tähän kouluun, en ollut minä. Aikaisempi elämä oli pyyhkinyt minusta ääri-
viivat, haalistanut minusta varjot ja värit. Vain himmeänä sinertävän sävyn saattoi jos-
kus erottaa, jos olin juuri kulkemassa ohi, mutta kukaan ei nähnyt minua, ei sellaisena
kuin todella olin.

Aikaisempi elämä oli opettanut minut pysymään yksin, piilossa muiden väheksyviltä
katseilta. Minun pieni piipittävä ääneni ei ollut muuta kuin nauramisen arvoinen ja
samalla myös kaikki mitä sanoin muuttui halveksittavaksi helinäksi, joka vain ropisi
tukehtuneena takaisin kurkkuuni. Lopulta opin pysymään hiljaa. Jos pysyisin vaiti, ei
kukaan voisi nauraa. Jos katoaisin, ei kukaan voisi kohdistaa minuun irvettä tai vihaa.
Niin kauan uskoin, että kaikki tuo oli minun syytäni, minun pieni ääneni ja hauras
haahuiluni tekivät minusta mitättömän.

Minusta oli tullut näkymätön. Olin hukassa ja yksin ja hyväksynyt sen. Siksi olin aivan
hämilläni, kun tähän kouluun saapuessani, ei minua vastassa ollutkaan kääntyneiden
selkien meri. Ei minuun kohdistunutkaan halveksivien nyrpistysten irveet ja korinat.
Kun tulin tähän kouluun, minua katsottiin silmiin kuin olisin ollut oikea ihminen. Mi-
nulle hymyiltiin, minut otettiin mukaan illanistujaisiin ja sain seistä muiden mukana
ringissä, vaikken polttanutkaan tupakkaa. Niin kovin kauan olin ollut vain himmeä
riepu, joka tuulensyrjässä horjui. Muistan aivan pakahtuneeni, kun yhtäkkiä sain luvan
istua muiden kanssa ruokalassa. Minulle ei naurettu, kun yritin tulla joukkoon, minua
ei torjuttu, vaikka en osannutkaan puhua yhtä kovalla äänellä. Minua kohdeltiin kuin
ketä tahansa, jolla oli oikeat ääriviivat ja oikeat tunteet ja ajatukset. Se tuntui epäto-
delliselta.

1.2 Ystävä

Aluksi muiden kanssa oleminen tuntui miltei luontevalta. Ujouteni ei haitannut heitä, koska kaikki kokivat samaa. Oli aivan ymmärrettävää olla aluksi hiljainen. Pienen hetken uskoin, että pystyisin tähän. Minä olin tulossa takaisin näkymättömyyteni takamailta, olin saamassa takaisin ääriiviivani ja muotoni, ajatukseni ja tunteeni. Aivan pienen hetken minä uskoin olevani olemassa.

Mutta vain tuon pienen hetken jälkeen asiat alkoivat muuttua suuntaansa. Se tuntui tapahtuvan vain silmänräpäyksellä, hauraan henkäyksen aikana. Muiden käytös muuttui. Ystävyysuhteet kiintyivät tiiviimmiksi, ryhmän sisään alkoi syntyä pienempiä ryhmiä. Ihmiset rentoutuivat, heistä tuli omia itsejään, todellisia. Tämä kaikki sai toiset kulkemaan eteenpäin. Pieni, hetken vallinnut pelko oli surkastunut pois ja päästänyt heidät juoksuun. Mutta minä seisoin yhä paikoillani, pelko kiivaasti olkapäätä painaen, hämmentyneenä. Miksen minä juossut mukaan? Pelko ei edes värähtänyt, kun yritin pyristellä pois sen otteesta. Minulle se ei ollut mikään pieni ohimenevä ajatus, se ei ollut pelkkä ujouden kynsi niskavilloissa, vaan valtava koura kaulani ympärillä ja mitä enemmän yritin rimpuilla, sitä tiukemmin se kuristi.

Lopulta pelko muutti asumaan vatsani pohjalle. Sen sijaan, että se olisi lähtenyt rapsitumaan, se alkoi kasvaa ja kasvetuaan tarpeeksi se muuttui ahdistukseksi. Ahdistuksesta olin kärsinyt elämässäni jo melkein kymmenen vuoden ajan, mutta tämä tunne ei ollut niin kuin ennen. Tämä oli ahdistus, joka vei minulta mahdollisuuden olla oma itseni. Se oli syvä ja ahne kuin pohjaton kita ja nieli minusta nopeasti pois kaiken mitä olin siihen mennessä saavuttanut. Kaikki ne pienet katset ja tervehdykset; ruokalassa muiden viereen istumisesta tuli niin pelottavaa, että syömisen jälkeen jouduin pakenemaan piiloon henkeäni haukkoen ja kyyneleitä niellen.

Ahdistus ei kuitenkaan johtunut siitä, että olisin taas kokenut tulevani halveksituksi, että minulle olisi taas alettu nauraa, kun en saanut sanaa suustani. Syynä oli kuvottava havahtuminen siihen, etten enää tahtonut elää tällä tavalla. En tässä piilossa, johon olin itseni työntänyt, en täällä kaukana muiden takana, pelkkänä riepuna. Ahdistus alkoi kasvaa, kun vihdoin aloin kaivautua ulos piilostani. Minä tahdoin juosta muiden perään, tahdoin ääriiviivani takaisin. Se ei kuitenkaan ollut helppoa. Mitä enemmän aikaa

kului, sitä vaikeampaa jo muodostuneisiin ryhmiin oli mennä mukaan. Sitä vaikeampi oli yhtäkkiä muuttua, kun muut olivat jo alkaneet oppia, että tällainen minä vain olin. Minun ei enää odotettu sanovan mitään, joten minulle lakattiin puhumasta. Ihmiset oppivat jättämään minut rauhaan, koska näytin aina siltä kuin olisin tukehtumassa pakokauhun. Aika loppui. Tavallisille ihmisille toisiin tutustumisen vei vain hetken, mutta minulle se oli armottoman tukala taistelu. Lopulta jäin vain paikoilleni, kun toiset käänsivät selkensä, uskoen, etten tahtonut tulla mukaan. Tuijotin selkämerta ja säitin itseäni. Miksen pystynyt? Olin himmeä riepu, joka oli kaikin voimin yrittänyt lepattaa toisten silmille ja tulla huomatuksi, mutta olin takertunut oksaan, enkä päässytkään muiden mukana matkaan.

Mutta vaikka riipuin avuttomana oksassa, ei se tarkoittanut, että olisin jäänyt täysin yksin. Hätäntyneen lepatukseni oli joku huomannut. Minua vastaan tuli ihana ihminen, joka otti minua kädestä ja auttoi alas puusta. Hän puisteli sumuisia poskiani ja piteli pystyssä, kun en voinut vielä kävellä. Unohdin selkämeren tyystin, sillä yksi oli kääntynyt takaisin. Minulla ei ollut enää hätää. Hän ei antanut periksi, vaikkohan osannut olla oma itseni, vaikkei ääneni kantanut kitalakea kauemmas. Hän pysyi siinä ja puhui ja hymyili ja nauroi ja sinnitteli, kunnes minäkin uskalsin viimein ottaa ensimmäisen askeleen. Sillä tavalla ensimmäistä kertaa liki kymmeneen vuoteen olin saanut uuden ystävän.

1.3 Luonnoslehtiö

”Perjantai: nyt huomasi: olen pettynyt kaikkeen mitä sanon. Jos on kyseessä joku vähemmän tuttu ja läheinen, petyn kaikkiin sanoihin, joita tulee ulos suustani. En oikeastaan siihen mitä sanon, vaan miten sanon. Olen pettynyt ääneeni ja ääneni sävyyn.” (Vesaaja 2012, 43.)

Olotilani alkoi muuttua aina vain ahdistavammaksi koulun edetessä. Ihmisistä oli tullut tiivis ryhmä, eikä ketään enää pelottanut toistensa seura. Jopa ne aluksi ujoilta vaikuttaneet olivat kuin taiasta muuttuneet avoimemmiksi ja rohkeammiksi. Ujous ei ollutkaan sama asia kuin ahdistus. Ujoa pelotti hetken aikaa, kunnes tilanteeseen tottui ja

kunhan ei tarvinnut olla huomion keskipisteenä. Sosiaalisesti ahdistunut riepu, ei kynnynyt välillä edes menemään sisään luokkatilaan, jossa oli jo muita istuskelemassa.

Minua ahdisti kaiken aikaa. Se tuntui kuristuksena kurkussa ja pistelevänä pyörteenä vatsanpohjassa. Se narisi rintakehääni pitkin ja piteli minua otteessaan. Vapaa-ajan hetket olivat kaikkein kauheimpia. Ei ollut mitään tekemistä, eikä ollut mitään sanottavaa. En uskaltanut ottaa kontaktia muihin tai mennä viereen istumaan, vaikka sitä olisin halunnut. En käyttäytynyt koulussa lainkaan samoin kuin kotona. En ollut oma itseni, todellinen. Ahdistus alkoi kontrolloida koko olemustani, kaikkea mitä tein ja mitä enemmän opin sitä tuntemaan, sitä vähemmän enää jaksoin yrittää muuttua.

”Kerro mitä teit? Olit hiljaa! Olit hiljaa ja ynisit. Mymisit. Olit huono!” (Vesaaja 2012, 44.) Aloin kirjoittaa pahaa oloa ulos. Aloin purkamaan ahdistusta luonnoslehtiöihin, joita olin koulusta saanut. Niihin kertyi paljon enemmän tekstiä kuin kuvia. Niihin kertyi paljon enemmän pahaa oloa kuin innoittavia luonnoksia tulevista teoksista. Kirjoittaminen rauhoitti mieltäni ryhmän keskellä. Se sulki minut pois muiden katseilta, siitä tuli eräänlainen uusi piilo. Niin kauan olin saanut kuulla kuinka piipitystäni oli naurettu, lopulta puhumisesta oli tullut niin valtava kynnys, ettei sen yli enää ollut menemistä. Enkä koskaan uskonut olevani tärkeä, koska en koskaan saanut suutani auki. Siksi oli vain helpompi kadota. Olin aivan yksin, en tahtonut, että kukaan puhuu, en tahtonut kuulla, olin poissa (Vesaaja 2013, 63).

2 VITKUTTELU

2.1. Silmät kiinni

Viimeisen vuoden alku soljui ohitseni kepein, hurmaavin askelin. Pieniä ajatuksenpoikasia oli kulkenut mukanani pitkin aiempia vuosia, mutta lopputyöksi niistä ei ollut. Sen tarkemmin en kuitenkaan asiaa ehtinyt ajatella, sillä olin nukahtanut autuaaseen hiljaisuuteen, yksinäisyyteni huomaan. Olin oppinut tulemaan toimeen ahdistukseni kanssa välttelemällä pelkoa aiheuttavia tilanteita ja niin ikään en enää kyennyt näkemään yhtään mitään. Seisoin rauhallisena ja toimeettomana paikoillani ja uskottelin itselleni, että minulla oli vielä kaikki aika maailmassa käytettävänäni. Mutta niin kuin ajalla oli tapana tehdä, se viimein juoksi minusta ohi ja repi turvallisen hiljaisuuteni riekaleiksi. Tuli marraskuu ja sen mukana niskaani valui paksu kerros kirvelevää todellisuutta. Se alkoi painaa hartioitani kasaan ja iski polveni lattiaan, mutta minä en uskaltanut avata silmiäni. En ollut vielä valmis tähän. En kyennyt näkemään muuta kuin sen, mitä edessäni sillä hetkellä oli. Minulla oli vielä viisitoista opintopistettä työharjoittelua suorittamatta: minulla ei ollut aikaa miettiä mitä tekisin suuressa maailmassa, kun tämä kaikki lopulta päättyisi, minulla oli vain aikaa nypertää romumetalista sormiini haavoja ja hitsata kipinöitä kenkiini.

Ensimmäinen tapaaminen lopputyöohjaajani kanssa tuntui epätodelliselta. Olin saanut kyhättyä kasaan joitain ajatuksia: kierrätysmateriaaleja, roskia, runoja ja riekaleita. Ohjaaja oli hyvin kannustava ja tuntui pitävän tavastani ajatella. Sain siis tapaamisesta hurjasti kummallista itseluottamusta ja niin aloin uskotella itselleni, että kaikki oli hyvin. Aloin uskotella, että ideani olivat tarpeeksi hyviä ja, että minulla olisi vielä aikaa kehittää vaikka mitä mahtavaa. Tämä oli virhearvio, sillä marraskuu päättyi nopeasti.

Marraskuun mukana pintaani jäänyt kerros ei päässyt syöpymään ihon läpi sisääni. En antanut sen tulla, vaikka se kuinka kirveli ja pisteli ja raapi. Olin niin tottunut sellaisiin tuntemuksiin. Olin kestänyt masennuksen ja ahdistuksen nyrkiniskuja niin kauan, etten enää osannut reagoida niihin oikealla tavalla. En osannut nähdä, että se oli todellisuus, joka yritti kuopia minua liikkeelle. Olin sokeasti alkanut luottaa itseeni saamatta kuitenkaan tehtyä mitään asioiden eteen. Istuin vaunussa. Sen pyörät seisoivat raiteilla ja

minä kuvittelin niiden liikkuvan itsestään. Tuijottelin vain varpaankynsiäni ja hymyilin. Kaikki oli hyvin.

2.2. Teksti

Kaiken vitkutteluni aikana olin kuitenkin saanut päähäni yhden selkeän ajatuksen. Lopputyöni koostuisi tekstistä. Minulla oli useita erilaisia ajatuksia sille, mihin muotoon tekstini laittaisin, millä tavalla sen teoksessa ilmaisisin, mutta mitään konkreettista ei vielä ollut muodostunut. Millään muulla ei aluksi ollut väliä kuin sillä, että saisin ylipäätään jotain kirjoitettua. Olin edelleen sokeassa turpeessa mieleni hiljaisimmassa kolkassa, enkä uskaltanut ottaa asioita vakavasti. Olin päättänyt, että teksti syntyi joululomalla.

En ollut edes osannut kuvitella, kuinka typerä olinkaan. Minäkö sipaisisin pikkuisen tarinan tässä joulurosollieni ääressä? Minäkö saisin tärinältäni edes asetettua sormiani näppäimistöille? Tuijotin tyhjää paperia hölmö ilme kasvoillani, enkä voinut käsittää, miksei mitään syntynyt. Kaiken kauniin kukkuraksi en vieläpä välittänyt siitä. Luovutin. Päätin, että ennen tammikuun seminaaria minulla olisi teksti, että siihen mennessä olisin varmasti saanut jotain aikaiseksi. Siinä minä taas istuin toimeettomana liikkumattomassa vaunussani ja nostin kädet ilmaan ja kiljuin ja kuvittelin, että kaikki kulki itsestään eteenpäin.

Teksti oli tärkein asia, mitä lopputyöteokseni kohdalla mietin, mutta se oli vain häilyvä ajatus. Kyllä minä yritin ja kokeilin erilaisia tapoja, uskottelin, että se vielä syntyisi. Yritin pitää itseni kasassa, mutta nyt oli tapahtunut jotain peruuttamatonta. Olin välitellyt ja paennut ahdistuksentunnetta liian pitkään. Se ei ollut kadonnut, vaikka niin olin toivonut. Se oli alkanut paisua vatsani pohjalla, siitä oli tullut niin suuri, ettei se enää mahtunut minuun. Se tukki kurkkuni ja väänsi selkärankani kieroon, se livahti niskani kautta takaraivoon ja porasi sinne pienen reiän. Sieltä reiästä valuivat ulos kaikki ajatukseni, koko itseluottamukseni, tunteeni, taitoni. Pian pääni oli täysin tyhjä.

2.3. Vuoristorata

Tuli tammikuu ja vihdoin, vihdoin se tapahtui. Syrjään sysätyn ahdistuksen kynnet tunkeutuivat lihaani kiinni ja pian huomasin olevani vereslihalla. Silmäluomeni alkoivat raottua, ripsiini oli takertunut syväpuhdas epätoivo. Se ravisteli minua jokaiseen suuntaan ja puristi rintakehääni kaikin voimin niin kauan, etten enää saanut henkeä, etten enää kestänyt. Vihdoin nousin ylös liikkumattomasta vaunustani ja lähdin työntämään sitä raiteita pitkin. Edessäni oli valtava ylämäki, mutta takanani raiteet alkoivat surkastua. En voinut jäädä paikoilleni. Ylämäki oli raskas ja rintaan rispaantunut ahdistus istui vaunussa painavana ja minulle irvistäen. Olisinpa tajunnut lähteä liikkeelle aikaisemmin. Silloin, kun ahdistus oli vielä ollut kevyt ja pieni. Nyt se painoi enemmän kuin tuhat miestä ja minun oli kyynärpäät notkolla rimpuiltava sen kanssa raskas matkani ylös saakka. Radan huipulla minua odotti idea, josta lopputyöni tekisin.

Pääisin huipulle ja katsoin uutta ideaani. Se vaati runon, mutta minä en pystynyt kirjoittamaan. Se vaati aikaa, mutta sitä ei enää ollut. Yhtäkkiä vaunu lähti altani ja rynnisti hurjaa päätä takaisin alamäkeen. Juuri, kun olin päässyt perille. Hätäntyneenä ryntäsin vaunun perään ja sain siitä lopulta otteen, mutta nyt olin taas lähtösteessä. Idea ei ollut kantanut. Se oli ollut keskinkertainen ja huono, heikko. Oli aloitettava alusta. Aloitin uuden ylämäen. Siitä tuli surkuhupaisa kierre. Ideoita tuli yhtä nopeasti kuin ne karisivat mielestäni kelpaamattomina pois. Ja mitä pidemmälle tammikuu hiiptui, sitä suuremmaksi ahdistus kävi. Se oli jatkuvaa. Se voimistui ja kirveli ja kiristi. Joka kerta kun olin mielestäni saanut hyvän uuden idean, vaunu lipsahti tiehensä ja minä sen mukana. Epätoivo, pelko, itseinho ja hätäntynyt helinä olivat täyttäneet pääni, enkä kaiken sen kaaoksen keskellä pystynyt enää keskittymään. Mitä useammin epäonnistuin ja löysin itseni pohjalta, sitä enemmän minua ahdisti ja sitä raskaammaksi vaununi kävi työntää. Minulla ei ollut mitään pakotietä ulos siitä tilasta. Seminaari lähestyi, eikä minulla ollut mitään.

2.3.1 Vuoristoradan ideahedelmiä

1. Roskat ja teksti
2. Pitempi teksti jollain omituisella materiaalilla
materiaaleja: persikkapurkit, roskat, sipulinkuoret
3. Pienemmistä osista koostuva teksti ripoteltuna ympäri galleriatilaa

Vasta, kun vihdoinkin myönsin itselleni, ettei kirjoittamisesta tulisi mitään, aloin kehittää toisenlaisia ajatuksia. Ne eivät tuntuneet miltään ja siksi ei vaununi koskaan päässyt pysähtymään huipulle.

4. Homeiset paahtoleivät, joista yksi on pronssia
5. Kuolleita hyönteisiä hehkulampuissa, seinällä, lasipurkeissa, kananmunankuorissa
6. Erilaisia hyönteisten pesiä
materiaaleja: kahvinsuodatinpussit, sipulinkuoret, kananmunankuoret, roskat
7. Lakkaa ja ötököitä, roskia, hometta ja viemärinöyhtää

4 TYÖPÄIVÄKIRJA

15.2.2016

Tänään on ensimmäinen päivä, kun minusta tuntuu siltä, että olen aloittanut lopputyöni tekemisen. Todellisuudessa olen aloittanut sen jo marraskuussa alkaneella masennuksella. Kulutin kolme kuukautta idean kehittämiseen ja ahdistuksen kanssa kamppailemiseen, mutta vihdoinkin asiat alkavat seljeta ja pääsen aloittamaan taiteellisen työn konkreettisen osuuden.

Ensiksi minun täytyi vaihtaa työtilaa, koska edellisen tilani katto ei ollut oikeanlainen. Teos tulisi riippumaan yli kolmen metrin korkeudelle hyvin herkkänä ja helposti horjuvana, joten tilan tuli olla sekä tarpeeksi korkea, mutta myös riittävän rauhallinen. Vaatimukset olivat melko kovat siihen nähden, ettei yksityisiä työtiloja ollut kauhean paljon käytössä muutenkaan. Kaikesta huolimatta löysin täydellisen paikan vain silmiäni räpäyttämällä. Katto oli oikean korkuinen, tila oli rauhallinen ja hiljainen ja varattu jollekin toiselle. Itse asiassa tila oli jaettu yhteensä kolmelle hengelle ja minäkö olisin menossa itsekkäästi ajamaan kaikki pois oman onnettoman kattotilanteeni takia. Pistävä pahanolon puristus pyöri päässäni, kun yritin miettiä mitä minun pitäisi tehdä. Päätin kääntyä opettajan puoleen ja lohdullisesti tämän siivellä seurasin sivusta, kun asia selvitettiin. Mielestäni olin hyvin itsekäs ja epäreilu, eikä minulla ollut oikeutta pyydellä muita siirtymään, mutta kaikesta huolimatta kukaan ei esittänyt minkäänlaisia vasta-argumentteja tilanvaihdolle. Se oli hämmentävää ja huojentavaa. Muuttopro- sessi kesti kokonaisen viikon ja tuntui yllättävän raskaalta ja voimia vievältä, vaikka mitään suurempia konflikteja ei syntynytkään.

Nyt olen kuitenkin viimein onnellinen. Uuden tilan valaistus on surkea ja kaikki tavarat ovat jo levinneet pitkin pöytiä ja lattioita ja ympärillä pyörii välillä ihmisiä. Kaikki se on kuitenkin yhdentekevää, koska katto on täydellinen.

16.2.2016

Olen ripustanut kaksi 60x60 cm kokoista minkkiverkon palasta rautalangoilla kattoverkkoon kiinni. Ne eivät erotu sieltä lainkaan, mikä olisi erittäin suotavaa myös lopullisessa näyttelytilassa. Rantakasarin galleriatila on kuitenkin kuperakattoinen ja kaikki seinät ja katot ovat vaaleita, joten en osaa vielä lainkaan sanoa, miltä tämä kiinnitysmenetelmä tulee todellisuudessa näyttämään.

Olen ottanut käyttööni koulun vaappuvimmat ja vähämielisimmät tikkaat, eikä niiden tuoma äärijuurikaan helpota jo marraskuussa alkanutta lihasten kramppailua. Ensimmäisen kerran tikkailla astuminen tuotti pelkoa ja huimausta. Minkkiverkkojen kiinnittäminen tuotti käsiini haavoja, kun en muistanut varoa teräviä reunoja. Lisäksi kahden palasen saaminen kohdakkain osoittautui hyvin vaativaksi. Olen siitä huolimatta sitä mieltä, että kahta pienempää palaa on helpompi käsitellä kuin yhtä suurempaa, sillä verkko on erittäin kiero ja vinkuraa. Tänään sain ripustettua yli kymmenen kuorta kattoon.

17.2.2016

Tänään oli lyhyt työpäivä. Ripustin vain muutaman kuoren. Tänään en pudonnut tikkailla, mutta astuin askelmilla saksien päälle ja horjahdin, ei hätää.

18.2.2016

Jo nyt teos alkaa saada jonkinlaista muotoa.

25.2.2016

Lanka koukkuun. Vähän liimaa solmuun. Tikkaat heiluvat ja ritisevät. Koukku laitetaan minkkiverkon saumakohtaan. Lanka lasketaan alas. Leikataan. Sama toistetaan. Kahden langan väliin liimataan kananmunankuoren puolikas. Puolikas siirretään verkon yläpuolelle kuivumaan. Tänään tapahtui kaksi pientä horjahdusta tikkailla, mutta en pudonnut. Väsyttää.

3.3.2016

Työskentelystä on tullut hyvin rutiininomaista ja monotonista.

Lanka koukkuun. Vähän liimaa solmuun. Tikkailla. Koukku laitetaan verkon saumakohtaan. Lanka mitataan oikean pituiseksi. Leikataan. Munankuori kahden langan väliin. Ylös kuivumaan. Tätä samaa pitäisi toistaa miljoona ja miljoona kertaa. Kuitenkaan aikani ei ole vielä missään vaiheessa käynyt tylsäksi ja pitkävetiseksi. Minä nautin rutiininomaisesta ja pikkutarkasta, keskittymistä vaativasta työskentelystä. Koska työskenteleminen on suhteellisen yksitoikkoista, ei minun tarvitse kokea stressiä siitä, etten äkkiä tietäisi mitä minun pitäisi tehdä. Koska joudun koko ajan toistamaan samaa kaavaa, työskentelyni varmentuu ja nopeutuu jatkuvasti. Keinutikkailla minua ei enää pelota yhtään, mikä toisaalta johtaa siihen, että ne heiluvat allani vieläkin enemmän, enkä muista enää varoa. Tänään tuli vastaani ensimmäinen kuumottava solmu. Se rikkoi rutiinini. Kaksi kuorta sotkeutui toisiinsa ja jouduin irrottamaan koukut, jotta saisin ne selvitettyä. Mutta mitä enemmän selvitin, sitä enemmän ne solmuun menivät. Minun on kuitenkin hyvä jo harjoitella tätä solmujen availua, koska varmasti joudun tekemään sitä vielä vaikka kuinka paljon. Toisen kuoren sain irti ja takaisin paikoilleen. Toinen meni niin solmuun, että lanka alkoi rispaantua ja lopulta se jo katkesikin ja siinä kohtaa katkesivat myös hermoni ja päätin tehdä kuorelle uudet langat. Ei se käytännössä ollut valtavan suuri homma, mutta jos näin tulee käymään miljoona kertaa uudelleen, saatan hukkaa aika syvään suohon.

Olen alkanut hyräillä työskentelyn lomassa.

4.3.2016

Tänään kehitin itselleni hienon saksipidikkeen. Olen tässä jo pitkään ollut ärsyyntynyt siitä, kun sakset ovat aina väärässä taskussa tai unohtuneet pöydälle. Niinpä rakensin vyöstä ja kengännauhoista reiteen kiinnitettävän lenksun ja yllättäen kaikki muuttui helpommaksi. Tänään myös lisäsin teokselleni uuden minkkiverkonpalan jatkoksi edellisiin. Koin, että teokseni kaipaa lisää kokoa. En ole vielä varma suurennanko sitä vieläkin enemmän. Verkkoa kiinnittäessäni horjahdin jälleen tikkailla melko kuumottavasti ja jos olisin horjahtanut väärään suuntaan, koko teokseni olisi mennyt pirstaleiksi. Selvisin onneksi pelkällä sydämen hyppäyksellä nieluun.

Opettelin aikani kuluksi uuden laulun.

Näin myös kamalan unen:

Meidän lopputyönäyttelymme järjestettiin koulun galleriassa. Joku oli mennyt ripustamaan teokseni minulta lupaa kysymättä korkealle kattoon ja kiinnittänyt sen vieläpä niin huonosti, että se tuli sieltä rämisten alas. Kaikki kuoret särkyivät, eikä kukaan edes kavahtanut, kun aloin huutaa. Minulle tuli hirveä olo ja viinitarjoilu oli loppu ja lopulta juoksin vain hätäntyneenä pois paikalta. Aamulla heräsin päänsärkyyn, mutta onneksi se oli vain painajainen.

6.3.2016

Tänään ei tapahtunut mitään. Ei laulua. Yksi kuori putosi ja meni rikki. Ne alkavat jo pian loppua ja minun pitäisi hankkia lisää. Tekstejä on liikaa teoksen kokoon nähden. Osa pitäisi jättää pois, mutta niistä kaikki ovat minulle niin tärkeitä. Täytyy keksiä jotain.

On hiljaista. Tikkaat vain napisevat.

7.3.2016

Pieni hetki. Vain muutama munankuori jäljellä. Tekstit eivät mahdu teokseen.

8.3.2016

Söin kananmunia ja leivoin keksejä. Nyt minulla on taas muutama kuori käytössä ja mieliala on muuttunut helpottuneemmaksi. Tänään laitoin seitsemän kuorta paikoilleen. En ole vielä keksinyt mihin kohtaan tekstejä mahtuisi, sillä en tahdo niiden olevan liian tiuhassa. En myöskään ole vielä alkanut täyttää uutta minkkiverkonpalasta. Minun täytyy odotella, että kuoria kertyy lisää, onneksi minulla on nyt hyvä syy leipoa.

22.3.2016

Tänään koin suuren järkytyksen saapuessani työtilaani. Keinutikkaat olivat kutistuneet. Monta askelmaa oli yllättäen kadonnut tiehensä, enkä ylettänyt niillä enää edes puoliväliin entisestä, saatikka sitten kurkottamaan kattoon. Samassa inhottava paniikinpoikanen hyppäsi katosta niskaani ja alkoi painaa minua alaspäin. Seisoin vain toimettomana aloillani, enkä edes tajunnut mitä minun pitäisi tehdä. Lopulta ei kuitenkaan auttanut muu, kuin kerätä rinkkaan suuri määrä rohkeutta ja lähteä etsimään. Ne eivät olleet käytävällä suurten tikkaiden vieressä, ne eivät olleet salaperäisen oven takana hissien vieressä, ne eivät olleet veiston puolella ollenkaan. Minun olisi siis pujahdettava pois turvallisesta siivestä tuonne kauas, missä kaikki muut ihmiset olivat. Pelko alkoi kitistä kurkussa, kun hiippailin koulun toiselle puolen. Siellä ne olivat. Tikkaat seisoivat kiltisti kauimmaisen ulko-oven vieressä, mutta pelkästään niiden löytyminen ei tuottanut toivottua helpotusta. Mitä minä nyt tekisin? Enhän tietenkään voisi vain ottaa niitä takaisin. Ne olivat selvästi nyt jollain toisella käytössä. Joku oli selkeästi tehnyt muka huomaamattoman vaihtokaupan ja tarjonnut minulle toiset tikkaat tilalle. Nyt minun olisi vain sopeuduttava ja sidottava kenkiini puujalat, jotta yltäisin uusilla pikkutikkaillani kattoon saakka.

23.3.2016

Olen hakenut tikkaat takaisin. Toivon, ettei kukaan tule sättimään minua siitä. Olen tuntenut oloni tänään melko masentuneeksi koko päivän, mutten ole antanut sen haitata työskentelemistäni liikaa. Lanka on pian loppumassa. Se lanka, jota olen teoksessani käyttänyt, on peräisin kummitätini mummon kuolinpesästä, joten minulla ei ole hajuakaan mistä saisin sitä lisää. Olen kyllä yrittänyt etsiä, mutta Kankaanpäässä ei ainakaan tunnu olevan. Tilasin netistä yhden kerän luonnonvalkoista virkkuulankaa, mutta pelkän kuvan perusteella ostettuna langan väri ja paksuus osoittautuivat täysin vääriksi. Aion virkata siitä uudet kaulukset mekkooni, mutta lopputyömateriaaliksi siitä ei ole. Tämä etsiminen aiheuttaa minulle stressiä, mutta suuri onnentunne on tullut siitä, että joku on ihanasti tuonut minulle suuren määrän kananmunankuoria. Ne löytyivät työpöydältäni ja olen siitä hyvin kiitollinen. Olen käyttänyt langatonta aikaani munankuorten sisäpuolien liimaamiseen. Liimakerros antaa tukea herkälle kuorelle ja estää sitä menemästä niin helposti rikki.

Tänään koin suuren harppauksen eteenpäin. Ensimmäistä kertaa koskaan uskalsin koulussa laulaa rintaäänellä. Aiemmin laulaminen on ollut pelkkää hiljaista yninää.

28.3.2016

Löysin lankaa lankalauantaina. Kerä on hiukan kirkkaamman valkoinen, mutta ero ei onneksi haittaa teostani. Nyt kun materiaalipula ei enää estä teokseni valmistumista, kuume on päättänyt astua kenkiini ja näin kurkkukivun siivittämänä yritän saada jotain aikaiseksi. Kaiketi flunssaa on liikkeellä, mutten ehdi antautua sille. Minulla on vielä paljon työtä jäljellä puhumattakaan kaikesta siitä, mitä joudun tekemään teokseni siirtämisprosessin eteen.

29.3.2016

Tikkaiden heiluminen saattaakin johtua lattiasta.

4.4.2016

Olen edelleen kipeänä. En ole päässyt hommiin, enkä ole liikkunut sängyn pohjalta mihinkään neljään päivään. Minun pitäisi suunnitella menetelmä teoksen uudelleenkokoamista varten. Joudun ottamaan jokaisen kuoren yksitellen alas ja erikseen mu-nakennoon kuljetettavaksi. Tästä johtuen, minun on merkittävä jokaisen kuoren paikka verkossa. Aion käyttää merkkeinä erivärisiä lankoja. Jokainen kuori roikkuu kahden langan varassa, joten jokaista kuorta varten tarvitaan kaksi merkkiä. Kaikki langat on käärittävä jonkin pienen pahvinpalan ympärille, jotta ne eivät mene kuljetuksessa solmuun. Jokainen kuori on ripustettava uudelleen paikanpäällä merkkienmukaiselle paikalle ja jos yksikin asia menee pieleen, niin kaikki menee. Yskä kirvelee kurkussa ja silmiin sattuu, kun niitä liikuttaa. Pian aion syödä lounaaksi pullaa.

8.4.2016

En näe enää mitään. Olen tuijotellut leijuvia kananmunankuoria pari kuukautta ja sokeutunut prosessissa. Teos näyttää välillä aivan kamalalta ja välillä mitäänsanomattomalta. En osaa enää katsoa sitä objektiivisesti ja uusin silmin. En osaa katsoa miltä se näyttää muiden silmissä, miltä se tuntuu jostakin joka ei sitä aiemmin ole nähnyt. Pian minun pitäisi saada teos valmiiksi. Se saattaa olla jo nyt valmis, mutten osaa sanoa. Minulla on paha olo. En halua, että teos on valmis, mutta en myöskään tahdo enää koskea siihen. En jaksakaan pakata sitä ja hoitaa koko sitä monimutkaista keksintöä teoksen uudelleenripustusjärjestelmästä. En jaksakaan tehdä enää yhtään mitään. Tänään on selvästi masennuspäivä, mutten ole varma johtuuko se lopputyöstä vai jostakin muusta (se oli vale, kyllä minä tiedän mistä se johtuu). Tänään en jaksakaan kirjoittaa enempää. Tänään en jaksakaan olla enempää.

27.4.2016

Voimat ovat palanneet takaisin. Olen saanut teokseni valmiiksi. Pakkausmenetelmäni on seuraavanlainen: jokaista kuorta varten tarvitaan kaksi samanväristä merkkilankaa, jotka merkkivaivat koukkujen paikat verkossa. Minulla on 40 eriväristä merkkilankaa ja kuoria on päälle 200, minkä vuoksi olen joutunut tekemään minkkiverkkoon eri segmentit. Jokainen suurempi palanen on jaettu pienempiin osiin, joista jokaisessa osassa olevien kuorien merkkilangat ovat eriväriset. Näin ollen ei mene sekaisin, kun samoja värejä on käytettävä uudestaan. Selkä on kamalan kipeä. Merkkilanka ja pahvinpala ja merkkilankaa merkkivaiva puuväri mukaan, tikkaat ylös, merkkilanka sidotaan kuoren koukkujen kohtiin, kuoren langat kieputetaan pahvin ympärille, sen jälkeen merkataan vielä hienoon karttaan merkin paikka ja sitten laskeudutaan alas, maalinteippi pitää langan kiinni pahvissa ja sitten tuikataan kuori munakennoon ja taas uudestaan ja uudestaan ja uudestaan sama. Kun kyseessä on erittäin inhottava työasento, ei katonrajasta viimaava ilmastoinnin veto kauheasti tue jo alkanutta selkäsärkyä. Käsivarret kipeytyvät, hartiat jäykistyvät ja ajatukset menevät yhtä solmuun kuin langatkin. Mukava haaste näin viikkoa ennen avajaisia, toivottavasti kerkeään saamaan pakkauksen tehtyä ennen kuin selkä lopulta nyrjähtää.

2.-3.5.2016

Ripustus:

Olin vain kaukaisissa aatoksissa ehtinyt pelätä teoksen tärkeintä tapahtumaa, eli ripustusta. Nyt sen aika vihdoin koitti. Alkuun vain pyörin gallerian tyhjää tilaa ympäri ja mietin, mihin mahdan saada teokselleni paikan. Paikka oli valittava melko nopeasti, jotta saisin aloittaa yli kahdensadan munankuoren kiinnityksen. Kaikesta sosiaalisesta pelosta huolimatta minun onnistui puhua muille miltei koko ripustusprosessin ajan. Kaiketi keskittymiseni kiinnittyi enemmän itse työskentelyyn, eikä turhanpäiväiseen itsensä analysoimiseen. Olin siitä kuitenkin hyvin hämilläni, sillä minua oli ehtinyt pelottaa, kuinka selviän avunpyytämisestä. Lopulta kuitenkin sain hyvän ripustuspaikan ja apua vaijerin viritykseen. Toisen vaijerin sain paikalle ihan omin avuin ja olen siitä ylpeä. Teos tuli siis kahden seinän viertä kulkevan putken väliin vaijereilla roikkumaan. Minkkiverkot asetin vaijerien päälle ja kiinnitin ne rautalangoilla tiukasti. Sitten alkoi kohtalokas koukkujenasetteluvaihe. Minulla oli hieno kartta ja kaikki värikoodit ja asiat selvillä, mutta siitä huolimatta onnistuin heti ensimmäisen kuoren asettamaan aivan väärään paikkaan. Siitä lähti sitten hieman hakuseen ja jouduin soveltaamaan. En voinut kauheasti korjata virheitä, sillä aikaa ei ollut miettimiseen, eikä riskiin siitä, että langat menisivät solmuun. Alun epäröinnin jälkeen kuitenkin alkoi yllättäen sujua, enkä menettänyt järkeäni juuri lainkaan.

Minkäänlaista pitkästyminen en kokenut koko kahden päivän uurastuksen aikana. Sain onneksi apua lankojen selvittelyyn, jotta minun ei tarvinnut jatkuvasti ravata tikkaita alas varmistamaan, että kaikki solmut pysyivät poissa. Kuoret eivät menneet rikki. Suuria solmuryppäitä ei syntynyt. Sormenpäähäni tuli verenpurkauma. Kaikki meni melkein pelottavan hyvin. Vaijerit riippuivat vähäsen ja se saattaa pistää jotakuta silmään, mutta sen parempaan en siinä ahdistusten ja hullunmyllyjen keskellä pystynyt.

Kuten olin odottanut, langat kyllä menevät ilmapirrasta solmuun ja ihmisten askeleet sen ympärillä tuodittavat kuoria toistensa ympäri. Siitä saattaa seurata jonkinasteinen epäjärjestys ja se saattaa saada teokseni melko hirvittävän näköiseksi, mutta olen nyt päättänyt, että liike kuuluu teokseen. Solmuja ei voi estää, niitä tulee elämässä ja nii-

den kanssa on opittava elämään, ellei koko ajan tahdo seisoa epäonnistumisiensa äärellä ja selvittää niitä lankoja. Olen helpottunut, että kaikki päättyi suhteellisen hyvin. En uskalla ajatella, miltä teos purkupäivänä näyttää, mutta toivon mukaan se on yhä ehjä. En myöskään osaa sanoa, millä tavalla taion teoksen pakettiin yhdessä päivässä, kun sen purkaminen työhuoneella kesti liki viikon. Ehkä siitä tulee uudenlainen installaatio, kun katkaisen langat ja annan kuorien pudota tärkeälle puulattialle.

Mykerry, 2016, kananmunankuoret, lanka

4 MINÄ

Koko lopputyöprosessini päämääränä oli käyttää tekstiä osana taideteosta. Aluksi yritin epätoivoisesti saada aikaan jotakin mahtavaa, jotakin runoa tai kunnianhimoista novellia. Mutta mitä enemmän yritin, sitä väkevämmin epäonnistuin ja sitä väkevämäksi kasvoi ahdistus. En koskaan saanut tammikuun seminaaria varten kirjoitettua mitään, joten jouduin turvautumaan kaiken aikaa epätoivon syrjässä riippuneeseen kakkosvaihtoehtooni. Ajatuksena oli tehdä kananmunankuorista riippuva teos. Kuoret riippuisivat limittäin lähellä toisiaan muodostaen kokonaisuutena pilvimäisen muodon. Ajatuksena oli asettaa kuoriin kuolleita hyönteisiä. Tämän idean esittelin seminaarissa, vaikka vaununi oli jo aikaa sitten palannut takaisin lähtökuoppiinsa. Tämä idea ei merkinnyt minulle mitään. En nähnyt sanaakaan, mitä sillä tahdoin kertoa.

Tammikuu päättyi. Aika loppui. Oli alettava työskentelemään. Mutta mitä minä työskentelisin, jos ei teoksellani olisi merkitystä. Yhtäkkiä takaraivoni hämäristöstä kohosi uusi aate. Mitä jos en ryhtyisi runoilemaan. Mitä jos minun ei tarvitsisi kirjoittaa mitään loistavaa tai valheellista mestariteosta. Jos vain kirjoittaisin rehellisiä lauseita omasta elämästäni. Jos asettaisin ne näihin kananmunankuoriin.

Minä olin näkymätön. Minusta oli ääriviivat pyyhitty, varjot ja värit haalistettu. En ollut todellinen, oma itseni. Kukaan ei nähnyt, miltä todella näytin sisältäpäin. Ahdistus oli pidellyt minut piilossa, kontrolloinut olemustani. Ahdistus oli puristanut minut pois maailmasta, mutta tämä oli asia, johon se ei enää saanut otettaan. Taide. Teksti. Teos. Tähän viimeiseen teokseen sain viimein antaa oman ääneni. Sain viimein näyttää, miten ääriviivani kaartuivat, miten pieni ääneni kaikui kauas, kauas kaikkien katseiden läpi. En ollut enää piilossa. Kananmunankuoressa keinuin ja kerroin itsestäni rehellisin sanoin. Olin tässä. Viimein. Olin minä.

LÄHTEET

Vesaaja, M. Luonnoslehtiö 2012–2013. Kankaanpään taidekoulu.

Vesaaja, M. Luonnoslehtiö 2012–2013. Kankaanpään taidekoulu.

Vesaaja, M. Luonnoslehtiö 2013–2014. Kankaanpään taidekoulu.